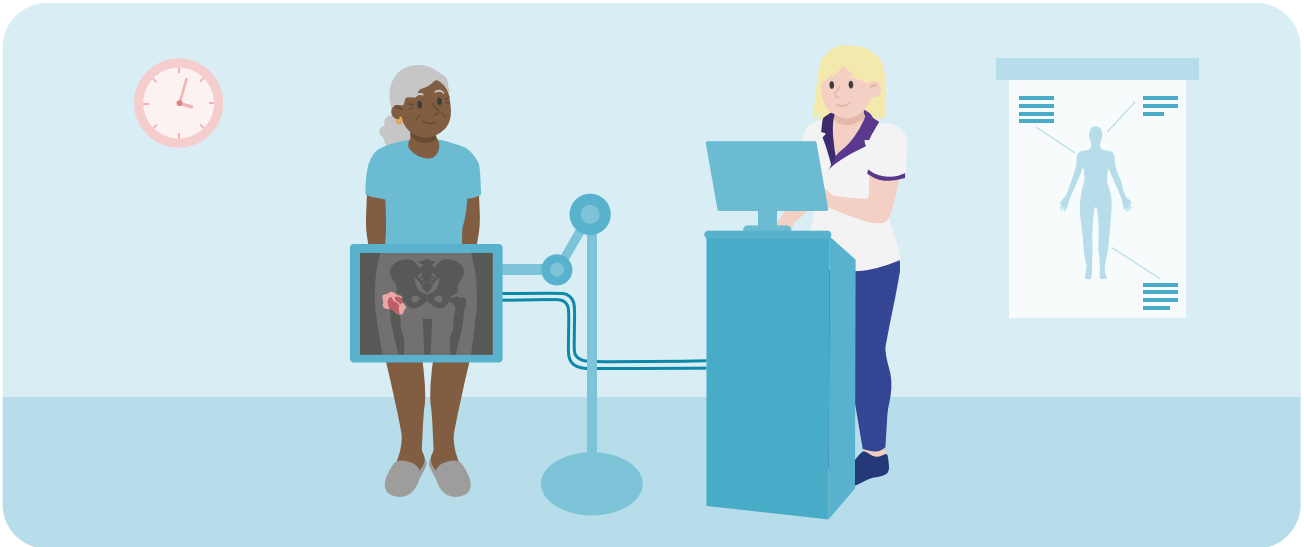

Samenvattingskaart

V&VN Richtlijn Osteoporose en fractuurpreventie voor verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgenden in de eerste lijn

Signalering

Bij cliënt ≥ 50 jaar met een recente fractuur (≤ 2 jaar geleden)

- Controleer of aanvullend onderzoek naar osteoporose is uitgevoerd. Dit bestaat uit DXA-VFA, eventueel aanvullend laboratoriumonderzoek en inschatting valrisico.
- Informeer de cliënt over het belang van aanvullend onderzoek en motiveer en stimuleer de cliënt om dit uit te laten voeren. De behandelaar van de fractuur kan dit aanvragen.
- Overleg bij een vastgesteld verhoogd fractuurrisico met de cliënt over het starten van preventieve maatregelen om nieuwe fracturen te voorkomen (zie preventieve maatregelen).

Bij cliënt ≥ 40 jaar met behandeling met systemische glucocorticoiden (bijvoorbeeld prednison en dexamethason)

- Overleg met de cliënt over het starten van preventieve maatregelen om fracturen te voorkomen (zie preventieve maatregelen).

Bij cliënt ≥ 60 jaar zónder recente fractuur (≤ 2 jaar geleden) en zónder gebruik van glucocorticoiden

- Gebruik onderstaande risicofactoren scorelijst om een eventueel verhoogd fractuurrisico vast te stellen.

Risicofactoren scorelijst

Kenmerk	Score
Leeftijd $\geq$ 60 jaar	1
Leeftijd $\geq$ 70 jaar	2
BMI $<$ 20 kg/m ²	1
Eerdere, niet recente, fractuur na 50 ^e levensjaar $>$ 2 jaar geleden	1
Ouder (vader/moeder) met heupfractuur	1
Vallen $>$ 1x laatste jaar en/of beperking mobiliteit	1
Roken en/of alcohol $\geq$ 3 eenheden per dag	1
Gebruik van medicatie en/of ernstige onderliggende aandoening die onvoldoende onder controle is (in overleg met behandelend arts).* <i>*zie hoofdtekst richtlijn</i>	1

- Verwijs de cliënt bij een score van $\geq$ 4 punten naar de huisarts voor aanvullend onderzoek. Dit bestaat uit DXA-VFA, eventueel [aanvullend laboratoriumonderzoek](#) en [inschatting valrisico](#).
- Overleg bij een vastgesteld verhoogd fractuurrisico met de cliënt over het starten van preventieve maatregelen om (nieuwe) fracturen te voorkomen (zie preventieve maatregelen).

Preventieve maatregelen: Bij een cliënt in de eerste lijn met een verhoogd fractuurrisico (zie signalering) of vastgestelde osteoporose

Bewegen

- **Breng voorkeuren en beperkingen t.a.v. bewegen in kaart.**
- **Stel vast** of de cliënt voldoende beweegt. Dit betekent per week ten minste 150 minuten matig-intensief bewegen en 2 keer spierversterkende en balansoefeningen.
- **Adviseer** om voldoende te bewegen als de cliënt nu onvoldoende beweegt.
  - Het gaat hierbij vooral om gewichtsdragende interventies zoals wandelen, spierversterkende en balansoefeningen.
  - Houd bij het beweegadvies rekening met persoonlijke voorkeuren, mogelijkheden en beperkingen van de cliënt.
  - Overweeg begeleiding door een beweegspecialist bij onvoldoende zelfmanagement en bij persoonlijke of complexe problematiek.
- **Bespreek** met de cliënt hoe het opvolgen van beweegadviezen wordt gemonitord.

Slaap

- **Overweeg** om slaapgewoonten in kaart te brengen.
- **Overweeg** slaapadviezen te geven aan cliënten die kort (<7 uur per dag) of juist erg lang (≥9 uur per dag) slapen.

Voeding en suppletie

- **Breng voorkeuren en beperkingen t.a.v. voeding in kaart.**

Calcium:

- **Stel vast** of de cliënt voldoende calciuminname (1000-1100 mg/dag) heeft.
- Voor het bepalen van de calciuminname kan gebruik gemaakt worden van de calciummeter van de Osteoporose Vereniging.
- **Adviseer** om voldoende calcium te gebruiken als dat nu niet het geval is.

Vitamine D:

- **Stel vast** of de cliënt dagelijks tenminste 30 minuten overdag buiten komt en adequate vitamine D-suppletie (20 µg (=800IE)) krijgt.
- **Adviseer** dagelijks tenminste 30 minuten overdag naar buiten te gaan en voldoende vitamine D te gebruiken, als dat nu niet het geval is.

Bij bovenstaande adviezen:

- Voor specifieke voedingsadviezen en doseringen zie multidisciplinaire richtlijn Osteoporose en fractuurpreventie.
- Houdt rekening met persoonlijke voorkeuren, mogelijkheden en beperkingen van de cliënt.
- Daarnaast geldt een algemene aanbeveling voor gezonde voeding.
- **Bespreek** met de cliënt hoe het opvolgen van voedingsadviezen wordt gemonitord.

Voorlichting

Je kunt een cliënt (en diens naasten) voorlichten over osteoporose en preventieve maatregelen, met jaarlijkse herhaling.

- Denk hierbij aan voorlichting over leefstijl, valpreventie en medicatie.
- De keuze voor individuele en/of groepsvoorlichting kan gemaakt worden op basis van lokale mogelijkheden en persoonlijke voorkeuren van de zorgverlener en de cliënt.
- Bij individuele voorlichting kun je gebruik maken van motiverende gespreksvoering. Daarbij hoort ook het vragen aan de cliënt de informatie in eigen woorden te herhalen.
- Mondelinge voorlichting door verpleegkundigen, verzorgenden en verpleegkundig specialisten kan ondersteund worden met voorlichtingsmateriaal op www.thuisarts.nl en via de Osteoporose Vereniging.

Medicatierouw

Bij cliënten in de eerste lijn die medicatie voor fractuurpreventie gebruiken:

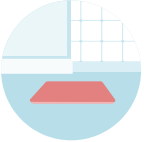

- **Signaleer** problemen met medicatierouw volgens de aanbevelingen in de V&VN-richtlijn Medicatierouw.
- **Stimuleer** de medicatierouw volgens de aanbevelingen in de V&VN-richtlijn Medicatierouw, als er problemen zijn met medicatierouw.
- **Besteed** – zowel bij signaleren als bij stimuleren – specifiek **aandacht** aan:
  - voorkeuren van de cliënt t.a.v. het gebruik van medicatie;
  - het aanbevolen inname-regime;
  - bijwerkingen;
  - knelpunten met betrekking tot kosten;
  - knelpunten met betrekking tot kennis over osteoporose, fractuurrisico, werking van de medicatie en inname-regime van de medicatie;
  - hulpmiddelen bij het verbeteren van medicatierouw (bijv. baxter en instructiefilmpjes).

Overweeg bij aanhoudende twijfel over medicatierouw:

- te overleggen met de apotheker en/of apothekersassistent over afgeleverde medicatie;
- te overleggen met de voorschrijver over alternatieve medicatie.

Valpreventie

Overweeg bij mensen die naast een verhoogd fractuurrisico (zie signalering) ook een verhoogd valrisico hebben.

Onderdeel	Inschatting risico	Verbeteringen indien mogelijk
 <p>Woonomgeving in en rondom het huis</p>	<p>Beoordeling veiligheid. <i>Bijvoorbeeld losliggende kledjes, drempels, verlichting of aan-/afwezigheid van hulpmiddelen.</i></p>	<p>Advisering over aanpassing via ergotherapeut en WMO.</p>
 <p>Valrisico verhogende medicatie</p>	<p>Beoordeling gebruik.</p>	<p>Overleg met de voorschrijver over eventuele aanpassing.</p>
 <p>Visus</p>	<p>Beoordeling visus en vragen naar brilgebruik.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Advisering brilgebruik en bezoek opticien. • Advisering alléén een vertebril (geen multifocale bril) als de cliënt buiten is.
 <p>Gehoor</p>	<p>Kwaliteit gehoor.</p>	<p>Advisering bezoek audiciën.</p>
 <p>Orthostase</p>	<p>Navraag klachten en eventuele bloeddruk meting.</p>	<p>Advisering gedoseerd opstaan van liggen naar staan. Overleg eventueel met de huisarts over behandeling.</p>
 <p>Alcoholgebruik</p>	<p>Navraag aantal eenheden per dag.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voorlichting over de relatie tussen alcoholgebruik en vallen. • Advisering stoppen van alcoholgebruik. Indien dit niet geaccepteerd wordt door de cliënt, advisering dan maximaal één eenheid per dag.
 <p>Beweging</p>	<p>Beoordeling loop patroon, kracht en balans (bijv. Timed Up & Go test).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Advisering algemene leefstijlmaatregelen (zie betreffende modules). • Eventuele advisering valpreventietraining via een beweegspecialist.
 <p>Schoeisel</p>	<p>Beoordeling schoeisel.</p>	<p>Advisering – ook binnenshuis – van goed ondersteunend en slipvast schoeisel.</p>
 <p>Valangst</p>	<p>Vraag naar valangst.</p>	<p>Eventuele advisering valpreventietraining via beweegspecialist.</p>